

Tájékoztató a kulturális problémákról

Fekete György szegedi megbeszélései

A Közélet Alapítvány meghívásának tett eleget tegnap Fekete György, a Művelődési és Köznevelési Minisztérium helyettes államtitkára. Szegedi látogatása alkalmával előbb találkozott az MDF és a KDNP kulturális foglalkozó képviselőivel, részt vett az MDF taggyűlésén, végül pedig a fórumosok szegedi szervezetének általános tisztújító értekezletén.

■ A két párt képviselőivel folytatott megbeszélésén milyen kérdésekről tárgyaltak?

– Helyi önkormányzati képviselők vettek részt a találkozón: a színházból, az egyetemről, más kulturális intézményekből. Elmondták, hogy milyen gondjaik vannak szűkebb környezetükben, természetesen a kultura vonatkozásában.

■ Említene néhányat ezek közül?

– Természetesen. A különféle egyetemi problémáktól kezdve, a tankönyvkiadásról és -terjesztésről át, az Aba-Novák freskó felújításáig beszámoltak azokról a gondokról, amelyek megnehezítik mindennapi munkájukat.

■ Önnek volt-e valamilyen fontos mondanója a szegedieknek. Elsősorban a kormányzati intézkedésekre és azok hatására gondolok?

– Elsősorban azokról a tapasztalatokról számoltam be, amelyek a kormány csaknem 3 éves munkája során szerzett, külön kitérve természetszerűleg a kultura, az oktatás, a köz-művelődés területeire. Arról is szóltam, hogy milyen kapcsolataink voltak e területtel, hogyan folyik a törvénykezés. s azokról a nem titkolt „intimitásokról” az államigazgatási munkában, amelyeknek egyfajta vetülete van az önkormányzati munkában is...

Fekete György helyettes államtitkár, mint ismeretes, hamarosan megváltik mostani beosztásától. Indoklása: magánjellegű okok késztették arra, hogy kérelmezze nyugdíjaztatását. Kérésének eleget is tettek. Arra a kérdésre viszont, hogy ki lesz az utódja és ő javasolt-e valakit, határozott nemmel válaszolt.

K. F.

■ Vita Szeged jövőjéről 26.

Városfejlesztés – a zöldek szemével

A gazdasági kérdésekhez tartozik, hogy a könnyűipari üzemekkel párhuzamosan, pl. az élelmiszeriparral kapcsolatosan csomagolástechnikai központ is lehetne a város, természetesen a legmodernebb, környezetkímélő technológiával, amely egyben a környezet szennyezését is erőteljesen csökkenthetné. Kevesen gondolják talán pl., hogy a tejdobozolása is erősen elavult technika, bármilyen higiénikus is. A legmodernebb az üveges tej, sőt a tejautomaták, melyek egyszer megvásárolható speciális üveggel működnek. A le nem bomló tejeszacskók által okozott környezetszennyezés egyik napról a másikra megszűnne. Miért ne lehetne Szeged ennek az ügynek a kezdeményezője?

A másik témakör a tiszta víz. Turistacsalogató lehet két folyónk, ha tiszta. Sajnos a Maros szennyezettsége Szegednél is rontja a Tisza vízminőségét. Kevesen tudják azonban, hogy a szomszédból eredő szennyezés csak körülbelül a felét teszi ki az összszennyezésnek, míg a másik fele a magyar szakaszon keletkezik! Ezért sürgősen szükség van a román intézményekkel való szoros együttműködés mellett a Maros mindkét partján lévő magyar településekkel való tárgyalásokra is! Fontos feladatunk a talajvízbázis megőrzése. Minőségével máris problémák vannak, a talajvízkészlet elszennyeződésének veszélye reális. Ezzel kapcsolatban tartom fontosnak a városszéli állattartó telepek (pl. baktói) távolabbi telepítését, és a környező mezőgazdaság vegyszerfelhasználásának csökkentését. Távoli tervként javaslok az ivóvíz és az ipari víz, öntözővíz elkülönítését. Az öntözővízzel kapcsolatosan ajánlatos a szikesedési problémákra odafigyelni. Lakótelepeink záportározó tói is szennyezettek, bűzös víz bevezetése állapítható meg. Sűrűn lakott környéken ez különösen megengedhetetlen.

Az egész vízkérdéshez szo-

rosan kapcsolódik Szeged és a környék szennyvizének tisztítatlan állapotban való beelengetése a Tiszába. A csatornázás elmaradottsága tetézi a bajt. Így mindenképpen első számú feladatként kell megjelölni a szennyvíztisztítómű megépítését, és a közműhálózat, szennyvízcsatorna-hálózat kiépítését. Még akkor is, ha ez bizonyos terheket ró a lakosságra. Nem javaslom azonban az ilyen komplex beruházásra alkalmatlan hazai cégekre bízni a modern technológiát igénylő feladatot, legfeljebb profiljukba vágó részfeladatok megoldására szerződtenni őket. Nagy restanciája városunknak az értékes termálvíz kihasználhatósága. Nemcsak gyógyító hatásukra gondolok, hanem a vele való fűtésre, persze ha megoldott lenne az elhasznált víz visszavezetése.

Sok szó esett a levegőtisztaságról is. Közismerten poros városunk ezen problémájának megoldása már rég ismert, mégsem történt semmi ez ügyben. A zöldfelületek jelentős növelése, városi fasorok, városkörnyéki erdősávok telepítése lenne a feladat, ehelyett az utóbbi években még csökkent is a növényzet. Itt jegyzem meg, hogy a koncepció, és a felkért referálók is egyetértettek ezzel, de hangsúlyozni kell az önkormányzat jelentős szerepvállalását ebben a halaszthatatlan ügyben. A legjobb javaslatok ökológusoktól származtak (Gallé L., Fekete Z.). Ezzel kapcsolatban kell megemlíteni azt a ma már elkerülhetetlen tény, hogy kisebb-nagyobb fejlesztési, beruházási, tájalképzési stb. programoknál tévedés lenne ökológusok megkérdezése nélkül dönteni. Dicséret illeti a városfejlesztési koncepció alkotóit, hogy erre az útra léptek. Reméljük, e modern gondolkodásmód rögzül majd a folytatásban is.

(Folytatjuk.)

Dr. Molnár Gyula
Zöld Párt

Fotó: Somogyi Károlyné

Neobarokkból szecesszió – Eltűntetett hölgyek – Kávéház helyett bank

„...az emberek megálltak csodálkozni...”

Az 1907-ben befejezett épület sarkán még a '80-as évek közepén is gyorsbűfé működött – az eldobott zsíros edények és a lángosmaradék a bezárás után két évvel is ugyanott heverték. Az füsttől elfekedett falak siralmas látványt tártak a belépő szeme elé.

A helyiségbe eredetileg kávéházat terveztek, de akkoriban nem jelentkezett alkalmas befektető. Így vásárolta meg a bérleti jogot

az Agrobank, amely jó mecénásnak bizonyult,

mert nem sajnálta a pénzt az épület rangjához illő belső tér kialakítására.

A sarokrész átépítésével egy időben jelentkezett az Szegedi Ingatlankezelő Vállalat rekonstrukciós szándéka: a kezdetben rutinfeladatként fölfogott tervből – éppen az bankhelyiség „kisugárzásának” köszönhetően – végül a teljes épületkülső szakmai kritikát is kiállo följújtása lett.

Az első lépés a teljes külső vakolat leverése volt. Magyar Ede épületének díszítése a megrendelő, Reök Iván vízépítő mérnök foglalkozására utalt: a liliumok, a sás víz alatti és feletti világa jelent meg az ornamentikában. A szecesszióra jellemző, szeszélyes növényi mintákkal mozgalmassá tett falak azonban nehezen állták az időjárás ostromát, s oly mértékig megromgálódottak, hogy – előzetes mintavétel után – az összes díszítményt újra el kellett készíteni.

A vakolat eltávolításakor néhány meglepetés is érte az építőket. A legnagyobb szenzációt az jelentette, amikor a Kölcsény utcai párkányszakaszon az egyik kalapács egyszer csak beesett a fal mögé... Ekkor derült ki, hogy az eredeti falsík mögött 50-60 centiméterrel egy másik is van, amelyet festetlen gipszmintákkal díszítettek.

Fölvetődött a kérdés:

meghagyni, vagy ismét befalazni az eredeti díszeket?

Az akkor még Országos Műemlékvédelmi Felügyelőség nevet viselő intézmény szakemberei végül arra az álláspontra jutottak, hogy valószínűleg az építés közbeni módosításról van szó, amely egy újabb építészeti gondolat fölvetődésének eredménye. Ezért újra betakarták a „leletet”, amelynek díszítményei között nőalakokat is találtak. Hasonló sorsra jutottak, mint a párkány alatt eredetileg tervezett, szecessziós nőalakok, amelyeknek eltűntetésében a megrendelő Reök Iván családjának nőtágai is szere-

pet játszhattak – talán ízlésüket sértette a látvány... Koczor György arról is beszélt, hogy a Reök-palota följújtási tervét nem lehetett otthon, az íróasztal mellett elkészíteni. Éppen az előbbihez hasonló, váratlan fordulatok miatt, számtalan helyszíni rajz született, nem egyszer fönt, az állványokon.

zárt erkély eredetileg nyitott volt,

am ezt is meghagyták az évtizedek óta megszokott formájában. Különösen nehéz feladatot jelentett a csapadékvíz elvezetése, hiszen az épületen hiába keresünk ereszcatornát: a vizet odafönn párkánytálca gyűjtötte össze, s vezette be a falak mögé, ahol a szivárgások sok bajt okoztak.

A tető borításán is sokat vitáztak, hiszen az „igazi” szecesszió a színes-mázás cserépfedést kedvelte, itt pedig palával borították az épületet. Ez a tény is arra utal, amiről a fönnmaradt tervváltozatok is árulkodnak: az első, neobarokk változatot hirtelen követte a századforduló divatos szecessziós áttérés, ezért csak az utcai homlokzat tagozatai alakultak át, a belső szerkezet érintetlen maradt, s a tetőre sem terjedt már ki a tervező figyelme. Most grafitzürke pala emeli ki – finom háttérként – a ház színeinek és formáinak hangulatát. A tetőre

új keményfejezeteket

raktak; az épülethez illeszkedő formák szerkezeti kialakítása azonban hangsúlyosan jelzi, hogy korunkban készültek.

A bisztró helyén alapos vízszigetelést kellett végezni; kicse-

rélték a pince fölötti földet, és a portálokat is újrifaragták – a fakereteknek meg kellett tartaniuk a különleges biztonsági előírásoknak is megfelelő, kettős üvegfalat.

A sarkon egykor vendéglő várta a betérolket; most ugyanitt banki funkcióknak kellett helyet kialakítani. A vendéglő két oldalán régen kis üzletek sorakoztak, s a belső térelválasztó rendszer is hozzájuk igazodott. Az Agrobank ügyfelei számára nyitott, közönségszolgálati tere az előbbieknél megfelelően jött létre.

A bútorokat térelválasztó rendszerként

fölhasználó belsőépítész, Fekete György (aki napjainban politikusként is közismert) ugyancsak a szecesszió formáit vitte tovább. A viszonylag alacsonyban függő csillárok sora bensőségesebbé szűkíti az eredetileg fölmagasodó teret.

Koczor György új lehetőségeként galériát nyitott, emlékeztetve arra, hogy a földszint belső traktusát eredetileg is megosztották. A galéria fal áttörései megismétlik az utcai ablaknyílások (portálok) formáit, s az építész a hagyományos mellvédek elhagyásával, a ház díszítményeihez igazodó, fémvázaz lezárást alkalmazott.

A padlót a „szabványos” márvány helyett öntött és színezett műkö zúzalékkal, ún. terrazzo-burkolattal fedték. Az építésztervező külön elismeréssel beszélt azokról a mesterekről, akikkel alkalma volt együtt dolgozni. „Igazi közösségi szellem alakult ki... még vasárnap is örömmel dolgoztunk együtt, meleg pogácsa és kávé mellett. Ez talán a legfontosabb: egy igényes épület létrehozásához sok ember együttműködése, együtt gondolkodása szükséges. A Reök-palota munkáinál találkozott az ötvös, az üveg-művész, a díszítőfestő, a restaurátor, és a többiek...”

A Reök-palota a negyedik épület a háztömbben, amellyel már „történt valami.” Az Auer-ház újra fölépül, a Káráz utcai színházi jegyiroda – igaz, csak homlokzatán – már korábban megszüpült, a képcsarnok épületének „kritikai felújítását” pedig nemrég ugyancsak Koczor György végezte, aki az egész tömb rehabilitációjára is készített terveket. A tömböt körülfogó utcákat összekötő belső átjárók, s a rájuk gyöngyszemként fölfűzött terek már csakugyan a város büszkeségévé tehetnék az épületegyüttest. Ha lenne rá pénz, és befektető...

Nyilas Péter

■ A belsőépítész: Fekete György Ébredés a modernizmusból

„Én ahhoz a generációhoz tartozom, amelynek alapvető jellemvonása volt egy meglehetősen megalapozatlan, ún. „snassz-modernizmus.” Az alumíniumvilágban – tudatlanságunknál és felelőtlenségünknel fogva – sokat bontottunk és romboltunk. A kérdés az volt, ki mikor ébredt ebből a modernizmusból... A '70-es évek táján már elkezdtek szégyellni a történeteket. Akkoriban én illusztrálhattam az „Ismerjük meg a bútorstílusokat” című könyvet, és – mivel a bútor egy kis méretű architektúra – így könnyebb volt az építészeti történetét is újra föl-dolgozni.

Az Agrobank szecessziós stílusú szegedi fiókja izgal-

mas feladat volt; szerencsére Hódmezővásárhelyen egy takarékpénztár emeletén megtaláltuk a maradványát egy századeleji banknak: pénztárt, pultot, polcot. Ebből indultunk el. A Reök-palota lépcsőházában, egy-egy konyhájában aztán továbbbi stílusbéli fogódzókra bukkantunk: a korlátok, ajtók, frtzeek, girlandok alakítását az ötvösmunkák, díszítőfestések során is hasznosíthattuk. Érdekes, hogy – a banktechnika fejlődése miatt – menet közben még egyszer meg kellett tervezni az egészet.

Az így létrejött egyéges, szecessziós enteriőr pártját ritkítja – remélem, szeretik a szegediek...”